

Begäran om utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av hälso- och sjukvårdslagen, fängelselagen och häktningsslagen (vård i livets slutskede och vissa andra ändringar)

Inledning

Social- och hälsovårdsministeriet begär utlåtande om utkastet till regeringens proposition om ändringar i hälso- och sjukvårdslagen, 10 kap. i fängelselagen och 6 kap. i häktningsslagen.

Det föreslås att bestämmelserna om sjukvård i hälso- och sjukvårdslagen preciseras genom att det uttryckligen föreskrivs att palliativ vård och vård i livets slutskede hör till de tjänster som välfärdsområdet har ansvar för att ordna. Till lagen ska också fogas definitioner av palliativ vård och vård i livets slutskede.

Bestämmelserna om val av vårdenhet ändras så att man i fortsättningen får välja hälsovårdscentral eller hälsostation var tredje månad, i stället för en gång per år som i nuläget. I lagen ska preciseras att den skriftliga anmälan om valet av vårdenheten kan göras i elektronisk form eller i pappersform.

Bestämmelserna om uppföljningen av hur maximitiderna för tillgång till vård uppfylls ändras enligt förslaget så att välfärdsområdena och Enheten för hälso- och sjukvård för fångar månadsvis ska offentliggöra nyckeltal för den föregående kalendermånaden om hur de längsta tillåtna väntetiderna för att få vård (s.k. vårdgarantin) inom den specialiserade sjukvården har hållits, medan uppgifterna enligt den gällande lagstiftningen ska offentliggöras med fyra månaders mellanrum.

Bakgrund

Riksdagen behandlade 2017–2018 ett medborgarinitiativ där det föreslogs att riksdagen ska vidta lagberedelseåtgärder för att stifta en eutanasilag och legalisera eutanasi i Finland (MI 2/2017 rd). Riksdagen förkastade initiativet men godkände ett uttalande enligt vilket riksdagen förutsätter att statsrådet tillsätter en brett sammansatt expertgrupp för att utreda behovet av lagstiftning om god vård i livets slutskede, självbestämmanderätten samt vård i livets slutskede och eutanasi och att statsrådet vid behov och utifrån utredningen lämnar förslag till lagstiftningsändringar till riksdagen. Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte för perioden 8.5.2018–30.6.2021 en expertarbetsgrupp (STM055:00/2018) med uppdrag att bland annat utreda om det behöver definieras vad vård i livets slutskede och palliativ vård är och om ordnandet behöver styras genom lagstiftning samt att vid behov lämna förslag till

lagstiftningsändringar. Expertarbetsgruppens författningsgrupp tog fram författningsförslag om palliativ vård och vård i livets slutskede för fortsatt beredning, varav det enligt ett i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) bör införas bestämmelser om kommunens (numera alltså välfärdsområdets) skyldighet att ordna palliativ vård och vård i livets slutskede.

Genom propositionen genomförs de föresatser i regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering enligt vilka

- det i författningarna förtydligas rätten till vård i livets slutskede
- det ska bli möjligt att i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen byta vårdenhet för icke-brådskande vård med tre månaders mellanrum, och valet ska kunna göras digitalt.
- välfärdsområdena förpliktigas att med tätare intervaller och på ett kundorienterat sätt offentliggöra uppgifter om hur de lagstadgade tidsfristerna uppfyllts.

Målsättningar

De föreslagna bestämmelserna om att palliativ vård och vård i livets slutskede är tjänster som välfärdsområdena har ansvar för att ordna och de föreslagna definitionerna av dessa vårdformer stöder det faktiska genomförandet av vården på ett högklassigt sätt i välfärdsområdena.

Genom att det blir möjligt att oftare än för närvarande byta vårdenhet inom primärvården främjas patienternas valfrihet och underlättas i synnerhet skötseln av ärenden för sådana personer som bor eller vistas på flera än en ort. Det föreslagna förtydligandet av lagstiftningen om att valet av vårdenhet inom primärvården kan göras elektroniskt främjar en smidig skötsel av myndighetsärenden.

I och med det skärpta kravet på hur ofta det måste offentliggöras information på välfärdsområdenas webbsidor om hur de längsta tillåtna väntetiderna för att få vård inom den specialiserade sjukvården har hållits främjas patienternas möjligheter att följa situationen i fråga om tillgången till vård vid olika enheter och ändras lagstiftningen så att den motsvarar den praxis som redan tillämpas i merparten av välfärdsområdena.

Svarsanvisningar för mottagare

Vem som helst kan avge ett utlåtande.

Vänligen lämna utlåtandet i första hand genom att svara på begäran om utlåtande i tjänsten Utlåtande.fi. Anvisningar för att registrera sig i tjänsten och använda den finns på Utlåtande.fi under fliken Anvisningar > Bruksanvisningar (användarstöd: lausuntopalvelu.om@gov.fi.). Ministerierna ska dessutom föra in sina i utlåtandetjänsten avgivna utlåtanden i ärendehanteringssystemet VAHVA under ärende VN/21436/2025.

Det skriftliga utlåtandet kan också sändas per e-post till social- och hälsovårdsministeriets registratorskontor på kirjaamo.stm@gov.fi eller per post till adressen Social- och hälsovårdsministeriet, PB 33, 00023 STATSRÅDET. I ett utlåtande som sänds till registratorskontoret ska ärendenumret VN/21436/2025 anges. Dessutom ska ett utlåtande

som sänds per e-post till registratorskontoret sändas till exempel som bilaga i Word- eller pdf-format till e-postmeddelandet, så att utlåtandehandlingen inte innehåller onödiga personuppgifter, såsom privatpersoners e-postadresser.

Om utlåtandet lämnas in via utlåtande.fi behöver det inte sändas separat till social- och hälsovårdsministeriet per e-post eller post.

Alla utlåtanden som lämnas in är i regel offentliga i enlighet med lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999). Utlåtandena publiceras på projektets offentliga projektsidor (valtioneuvosto.fi/sv/projekt, nummer STM069:00/2025). Av datasekretesskäl publiceras dock privatpersoners utlåtanden på projektsidan endast om personen skriftligen begär det till exempel i samband med sitt utlåtande eller i följebrevet till utlåtandet.

Alla utlåtanden i tjänsten Utlåtande.fi, inklusive privatpersoners utlåtanden, är automatiskt synliga för alla i tjänsten. De utlåtanden som sänts till registratorskontoret publicerar ministeriet inte i Utlåtande.fi.

Utlåtandena ska inte innehålla obehövliga personuppgifter. Även om ett utlåtande som en privatperson sänt till registratorskontoret inte publiceras på webben, kan alla få det från ministeriet i enlighet med lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet.

Tidtabell

Utlåtandena ska lämnas in senast den 7 april 2026.

Beredare

Merituuli Mähkä, regeringsråd, tfn 029 51 63 575 (lagstiftningen, utkastet till regeringspropositionen)

Tuula Kiesepä, specialsakkunnig, tfn 029 51 63 745 (palliativ vård och vård i livets slutskede)

Sari Raassina, medicinalråd, tfn 029 51 63 346 (primärvård)

Teemupekka Virtanen, specialsakkunnig, tfn 029 51 63 370 (digitalt val av vårdenhet)
E-postadresserna har formen fornamn.efternamn@gov.fi

Bilagor:

[HE luonnos terveydenhuoltolain, vankeuslain ja tutkintavankeuslain muuttamisesta 24.2.2026.pdf](#)

[RP hälso och sjukvårdslag 24.2.2026.pdf](#)

Sändlista:

Akavan sairaanhoitajat ja Taja ry
A-klinikka
ARENE
Coxa Oy
Digi- ja väestötietovirasto
DigiFinland Oy
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
Eläkeläisliittojen etujärjestö Eetu ry
Etelä-Karjalan hyvinvointialue
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue
Etelä-Savon hyvinvointialue
Folkhälsan
Förbundet De Utvecklingsstördas Väl-FDUV
Helsingin kaupunki
Helsingin yliopisto
Hengitysliitto
HUS
Hyvil Oy
Hyvinvointiala HALI ry
Ikäinstituutti
Itä-Suomen yliopisto
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue
Kainuun hyvinvointialue
Kansaneläkelaitos
Kanta-Hämeen hyvinvointialue
Kehitysvammaisten tukiliitto
Kehitysvammaliitto
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue
Keski-Suomen hyvinvointialue
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue
Koulutetut Kokemusasiantuntijat KoKoA ry
Kuluttajaliitto
Kunta- ja hyvinvointialuetyöntajat KT
Kuntaliitto
Kuntoutussäätiö
Kymenlaakson hyvinvointialue
Lapin hyvinvointialue
Lapsiasiavaltuutettu
Lihastautiliitto (ALS)
Liikehäiriösairauksien liitto ry
Lupa- ja valvontavirasto
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Lääkäripalveluyritykset LPY
Mielenterveyden keskusliitto
MIELI Suomen Mielenterveys ry
Muistiliitto
Munuais- ja maksaliitto ry
Neuroliitto
Oikeuskanslerinvirasto
Oikeusministeriö
Omaishoitajaliitto ry

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetushallitus
Oulun yliopisto
Pirkanmaan hyvinvointialue
Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Savon hyvinvointialue
Psykologiliitto
Psykosociala förbundet rf
Päihdelääketieteen yhdistys
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Rikosseuraamuslaitos
Rinnekodit Oy
Saamelaiskäräjät
SAMS Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf
Satakunnan hyvinvointialue
Sininauhaliitto
Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
stm
Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto - SAKKI ry
Suomen Erikoislääkäriyhdistys ry SELY
Suomen Geriatrit ry
Suomen Geronomiliitto ry
Suomen Hammaslääkäriliitto
Suomen Kardiologinen seura
Suomen Keuhkolääkäriyhdistys
Suomen koulu- ja opiskeluterveydenhuollon yhdistys Skooppi ry
Suomen Lukiolaisten Liitto
Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer
Suomen Lääkäriliitto
Suomen Neurologinen Yhdistys
Suomen Opiskelija Allianssi - OSKU ry
Suomen Palliatiivisen Hoidon yhdistys ry
Suomen Palliatiivisen Lääketieteen yhdistys
Suomen Sydänliitto ry
Suomen syöpäyhdistys
Suomen Terveystenhoitajaliitto ry
Suomen Yleislääketieteen yhdistys
Suomen Yleislääkärit GPF ry
Surunauha ry
Suuhygienistiliitto
Suun terveydenhoidon ammattilaiset STAL ry
Svenska Finlands Folkting SFF
Tampereen yliopisto
Tays Sydänsairaala Oy
Tehy ry
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos
Terveys- ja Sosiaalialan Yrittäjät - TESO ry
Turun yliopisto

Valtakunnallinen kansanterveystyön johtajaverkosto (pj)
Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE
Valtiovarainministeriö
Vammaisfoorumi
Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto VALLI ry
Vanhusasiavaltuutettu
Vanhustyön keskusliitto
Vankiterveydenhuollon yksikkö
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Varsinais-Suomen hyvinvointialue
Yhdenvertaisuusvaltuutettu

Lausunnonantajan lausunto

Kommentarer om förslagen och motiveringarna som gäller palliativ vård och vård i livets slutskede

Kommentarer om förslagen och motiveringarna som gäller valet av vårdenhet

Kommentarer om förslagen och motiveringarna som gäller uppföljningen av vårdgarantin inom den specialiserade sjukvården

Kommentarer om propositionens konsekvensbedömningar

Eventuella övriga kommentarer

Cantell-Forsbom Anna
Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö

Mähkä Merituuli
Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö